

รายงานถอดบทเรียน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดเพชรบุรี
หัวข้อ “เกษตรปลอดภัย”

ดำเนินการ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

เกษตรกรต้นแบบ : นายอ่อน ชูทอง

ดำเนินการโดย

กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี

พ.ศ. ๒๕๖๓

คำนำ

จากนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยเน้นให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตรในชุมชนเพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นที่ยอมรับบริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตร ประกอบกับในสภาวะปัจจุบัน สถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ปัญหาโรคแมลง และพื้นที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อย และมีคุณภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงประสบกับปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

ประกอบกับนโยบายกรมส่งเสริมการเกษตรในบริหารงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้ให้ความสำคัญการผลิตอาหารปลอดภัย ได้กำหนดให้จังหวัดดำเนินการถอดบทเรียนงานส่งเสริมการเกษตร หัวข้อ “อาหารปลอดภัย” เพื่อให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการทางการเกษตรและการตลาดให้แก่เกษตรกร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อ เนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก . ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตสินค้าที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ กับเกษตรกร อีกทั้งยัง ใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง

กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี
สิงหาคม ๒๕๖๓

๑.ประวัติความเป็นมา

ภาพที่ ๑ นายอ่อน ชูทอง (คนกลาง) ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

๑.๑ เกษตรกรต้นแบบ

ชื่อเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้ : นายอ่อน ชูทอง

ที่อยู่ : ๓๐ หมู่ ๖ บ้านนาบัว ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๑๐

หมายเลขโทรศัพท์ : ๐๘ ๖๖๐๙ ๔๙๒๓

คู่สมรส : นางอุทัย ชูทอง

บุตร - บุตรี : ๑. นายชัยวัฒน์ ชูทอง ๒. นางสาวญาดาพันธ์ ชูทอง

สถานการณ์ของพื้นที่ : บ้านนาบัว หมู่ ๖ ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรเพาะปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ มีบ้างที่ทำการ เลี้ยง สัตว์ อาทิ โค แพะ และสุกร บางรายทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ ปลาน้ำจืด กุ้ง เป็นต้น อีกทั้งมีการ ปลูก ไม้ผล และไม้ยืนต้นเพื่อใช้บริโภคเป็นอาหารในครัวเรือน เหลือจึงนำออกแบ่งปันและจำหน่าย ตัวอย่างเช่น มะพร้าว มะขาม อินทผลัม มะม่วง สำหรับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการทำนาข้าว มีระบบน้ำชลประทาน ที่ไม่ดี ไม่สามารถปล่อยน้ำให้เกษตรกรในพื้นที่ได้ใช้เพาะปลูกได้ จึงต้องพึ่งพาน้ำฝนจากฟ้า บางครั้งก็มีปัญหา น้ำเค็มรุกกล้าเข้ามาในเขตของพื้นที่ จึงจำเป็นต้องทำการสูบน้ำที่มีการปนของน้ำเค็มออกสู่ทะเล ไม่สามารถ พึ่งพาการใช้น้ำจากชลประทานเพื่อผลักดันน้ำเค็มออกไปได้

นายอ่อน ชูทอง เดิมทีมาจากครอบครัวที่ เป็นเกษตรกรชาวนาจาก ตำบลบางจาน อำเภอเมือง เพชรบุรี ได้ย้ายถิ่นฐานเพื่อมาครองชีวิตคู่กับภริยานามว่านางสาวอุทัย ชูช่อแก้ว (นามสกุลเดิม) ซึ่งเป็นบุตร

ของครูบุญสม ชูช่อแก้วผู้มีชื่อเสียงด้านดนตรีไทยในจังหวัดเพชรบุรีคนหนึ่งซึ่งประจำการที่โรงเรียนในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน และเป็นพี่ที่เคารพในท้องที่แห่งนี้ นายอ่อน ชูทองได้รับช่วง อาชีพ การทำนาที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ที่เป็นอาชีพดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น ได้มีโอกาสศึกษาจบการศึกษาภาคบังคับในสมัยนั้นในระดับชั้นประถมศึกษา

ในการทำการเกษตรของนายอ่อนชูทอง ก็ได้เพาะปลูก ข้าวพันธุ์พื้นเมือง ได้แก่ ข้าวเหลืองปะทิว ข้าวเหลือง ตาแล้ม นางมกล ข้าวเหลือง งลิบเอ็ด เป็นเกษตรกรหัวก้าวหน้าหลังได้รับการส่งเสริมการทำข้าว นาน้ำนม ก็เป็นคน ที่นำเทคโนโลยีการผลิตข้าว นาน้ำนม จนเป็นที่รู้จักในเขตพื้นที่และชุมชนใกล้เคียงจน เกษตรกรรายอื่น ๆ ได้นำไปใช้และปฏิบัติตาม จาก การที่เป็นเกษตรกรที่เคยใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชและ ปุ๋ยเคมี ก็มาพิจารณาเพื่อนเกษตรกรที่ได้มาลาโลก จากไปก่อนวัยอันควร ที่ได้ใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช และใช้ สารเคมีอย่างผิดวิธี เสี่ยงต่อการได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย จึงได้ตระหนักตนเองว่าจะต้องปรับเปลี่ยนชีวิต ตนเองเพื่อที่จะได้อยู่กับภรรยาที่แสนรัก และเล่นกับลูกชาย ลูกหญิงที่น่ารักต่อไป จึงได้ ปรับ เปลี่ยน ทำการเกษตรที่พึ่งพาธรรมชาติให้มากขึ้น ใช้หลักเดินทางสายกลาง ใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตตามที่ นายยุक्तันท์ จำปาเทศ นักวิชาการเกษตรชำนาญการของกรมส่งเสริมการเกษตรที่เพิ่งย้ายมาประจำที่จังหวัด เพชรบุรีมีการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ได้แก่ ตอซังข้าว เศษซาก พืช และมูลสัตว์ ที่ตนเองเลี้ยงไว้ เป็นต้น ได้ทดลองใช้ปุ๋ย PGPR II ตามที่นายยุक्तันท์ จำปาเทศได้ขอทางกรมวิทย์ การเกษตร มาให้ทดลองใช้ในสมัยที่เริ่มก่อตั้งศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน จึงได้เป็นที่ตั้งของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบล บางแก้ว ได้เรียนรู้การตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อทำการหาค่าที่เหมาะสมในการใช้แม่ปุ๋ยเคมี ทำให้ลดต้นทุนการใช้ ปุ๋ยเคมีลง นอกจากนี้ นายอ่อน ชูทองก็ขยันศึกษาหาความรู้ ให้ความร่วมมือที่ดีต่อทางราชการ ไม่ว่าจะติดตาม ในแปลงการเกษตรของตนเองเพียงใด ก็จะทำให้ความสำคัญของความรู้ นวัตกรรมสมัยใหม่เสมอมา ได้ดูงานเห็นพันธุ์ข้าวแปลกใหม่ต่างของศูนย์ข้าว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงได้นำมา ปรับเปลี่ยนมาทำการ ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ (Riceberry) พื้นที่บางส่วนเพื่อ ทำนาแบบประณีต System of Rice Intensification (SRI) นอกจากนี้ ก็ยังได้ปรับเปลี่ยนพื้ นที่บางส่วนมาเป็นพื้นที่เกษตรผสมผสาน เพื่อเจริญรอยตามแนว พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

จากการ เป็นเกษตรกรต้นแบบของพื้นที่และคนต่างท้องที่ ลองผิดลองถูก จนเป็นเกษตรกรที่ พึ่งพาตนเอง ไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากทางราชการ เป็นเกษตรกรที่มีแปลงเรียนรู้ให้เกษตรกรรายอื่น ๆ ได้ เข้ามาศึกษาและนำกลับไปปรับเปลี่ยนวิธีการเกษตรของตนเอง จึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ซึ่งเกษตรกรต้นแบบมีแปลงเรียนรู้ ที่พร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้แก่สมาชิกในชุมชนในด้าน การผลิตข้าวให้มีคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่ม ผลผลิตข้าว โดยใช้ควบคู่กับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนาอาชีพทำนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒ ความเป็นมาของ ศพก.

จากนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยเน้นให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นที่ยกบริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตร ประกอบกับในสภาวะปัจจุบัน สถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ปัญหาโรคแมลง และพื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อย และมีคุณภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงประสบกับปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนสำหรับแก้ไขจากปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชน ได้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มี การใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากศพก. ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตสินค้าที่ค้ำจุนถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ กับเกษตรกร อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง ประกอบทางจังหวัดเพชรบุรีได้ให้ทางอำเภอบ้านแหลมได้วิเคราะห์เกษตรกร (คน) พื้นที่ และสินค้า ตามเครื่องมือการส่งเสริมการเกษตรในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ในรูปแบบ MRCF จึงได้พิจารณาคัดเลือกนายอ่อน ชูทอง เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่บ้านนาบัว หมู่ ๖ ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นเกษตรกรที่มีจิตสาธารณะ ที่จะเป็นเกษตรกรต้นแบบ มีแปลงเรียนรู้ที่ดี เพื่อใช้เป็นที่ยกถ่ายทอดให้เกษตรกรในพื้นที่ และใกล้เคียงได้

ภาพที่ ๒ นายอ่อน ชูทอง (คนกลาง) ประธานศูนย์ถ่ายทอดรูปร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปใช้พื้นที่เพื่อดำเนินการกรรมในโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ภาพที่ ๓ ศทก. บ้านแหลม (ศพก. บ้านแหลม) จังหวัดเพชรบุรี

๒. แรงจูงใจในการทำการเกษตรปลอดภัย

ที่ผ่านมาเกษตรกรในพื้นที่ของหมู่บ้านนาบัว และใกล้เคียง ส่วนใหญ่ที่ทำนาในรูปแบบของนาปี โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือน และเป็นรายได้หลักของครอบครัว เมื่อสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติได้คิดค้นพันธุ์ข้าวที่ไม่ไวแสงขึ้น ทำให้เกษตรกรสามารถทำข้าวนอกฤดูนาปีได้ จึงเป็นที่มาของการเกษตรที่ต้องมีการพึ่งพาของสารเคมีทางการเกษตร มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น จึงทำให้ เกษตรกร ไม่ตระหนักถึงเรื่องความปลอดภัย และสุขภาพของตนเอง และผู้บริโภค มีการแข่งขันกันด้านปริมาณผลผลิต แต่ไม่ได้แข่งขันกันด้านกำไรที่เหลือจากการทำการเกษตร นายอ่อน ชูทองก็เป็นหนึ่งในเกษตรกรเหล่านี้ ที่ได้อาศัยปัจจัยการผลิตจากภายนอก ต้องใช้เงินตราที่ต้องซื้อปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันและปราบศัตรูพืช ภายหลังจากเกษตรกรในพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีเพื่อป้องกันและปราบศัตรูพืชเสียชีวิต จึงทำให้นายอ่อน ชูทอง ได้ตระหนักในชีวิตตนเอง และผลผลิตทางการเกษตรของตนที่จะต้องไปสู่ผู้บริโภค จึงต้องมาปรับเปลี่ยนวิถี การทำการเกษตรลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ป้องกันและปราบศัตรูพืช เพื่อให้มีชีวิตที่ดี ได้ครองคู่กับภรรยาที่แสนรัก และลูกน้อย ๆ ที่แสนน่ารักต่อไป อีกทั้งได้เหลือเงินที่จะต้องไปจ่ายเป็นค่าปัจจัยการผลิตมาเป็นค่าขนมให้ลูกทั้ง ๒ คนได้นำไปกินขนมที่โรงเรียน และเหลือไว้ ให้เป็นทุนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป และภายหลังจากผลผลิตของนายอ่อน ชูทอง เกษตรกรต้นแบบ ได้รับรองมาตรฐานการผลิต GAP และได้แปรรูปข้าวจำหน่าย สินค้าที่มีความปลอดภัยให้กับผู้บริโภค สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตนเอง สามารถส่งให้ลูกทั้งสองจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีได้

๓. วิธีการดำเนินงาน

กระบวนการ / ขั้นตอนในการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัย ของนายอ่อน ชูทอง เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี นั้น ได้ดำเนินการตามแนวทางเกษตรปลอดภัย “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP)” ร่วมกับการทำ การเกษตรในแนวทางการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก โดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมดิน มีการไถกลบตอซังข้าวเพื่อเป็นปุ๋ย คีนอินทรีย์วัตถุกลับสู่ดิน มีการเก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง หากต้องซื้อก็จะซื้อจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวของกรมการข้าว หรือแหล่งที่เชื่อถือได้ เมื่อจะต้องปลูกข้าว เกษตรกรก็จะให้ความสำคัญของการวางแผน เพื่อที่จะได้ทำการปลูกข้าวให้เป็นไปตามขั้นตอน ลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น เมื่อถึงเวลาการไถของเกษตรกรก็จะเป็นขั้นตอนหนึ่งที่เกษตรกรก็จะให้ความสำคัญในการตัดการบนข องพันธุ์ข้าว และวัชพืช การ เตรียมกล้าก็ จะใช้ สารชีวภัณฑ์ ที่เกษตรกรได้ขยายเชื้อรา ไตรโคเดอร์มา เข้าร่วมด้วย เพื่อที่ข้าวของเกษตรกร จะได้แข็งแรง มีการจัดการน้ำให้สัมพันธ์กับอายุของข้าวเพื่อลดการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชในนาข้าว รวมไปถึงอินทรีย์ มีการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุนการผลิตหลังจาก การเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วจะไม่เผาตอซังจะใช้วิธีการไถกลบตอซังและใช้น้ำหมักในการช่วยย่อยสลาย

เมื่อได้ผลผลิตข้าว ที่ได้ทำการคัดเมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับเป็นพันธุ์ข้าวต่อไป และเมล็ดข้าวสำหรับแปรรูปเพื่อใช้ในการบริโภคและจำหน่าย ผลผลิตที่ได้จะมีทั้งจำหน่ายในรูปแบบที่เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง นำมาแปรรูปเป็นข้าวสารกล้อง ข้าวสารขัดขาว ข้าวเปลือกสำหรับเลี้ยงไก่บรรจุกระสอบขาย สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ขายอ่อน ชูทองเป็นอันมาก ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

ภาพที่ ๔ ผลผลิตพันธุ์แปรรูปข้าวกล้องของเกษตรกรต้นแบบ ศพก.อำเภอบ้านแหลม

ภาพที่ ๔ การเป็นผู้บรรยายการผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมโรคพืชในนาข้าวของนายอ่อน ชูทอง

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การที่เป็นเกษตรกรที่มีจิตสาธารณะของนายอ่อน ชูทอง เกษตรกรต้นแบบของ ศพก อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เอาตัวเองไปเรียนรู้ตลอดเวลา แล้วนำมาปรับใช้กับกิจกรรมการเกษตรของตนเอง จนในที่สุดสามารถพัฒนาไป สู่การพึ่งพาตนเองได้ และเป็นผู้กำหนดแผนการผลิตของตนเอง โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต สำหรับบทบาทของเจ้าหน้าที่สามารถ ช่วยเติมเต็ม ในด้านองค์ ความรู้ และทางเลือกในการ เพื่อให้เกษตรกรตัดสินใจ ในการแก้ไขปัญหา ทางด้านการเกษตรตามหลักวิชาการ ร่วมเป็นที่ปรึกษา คิดร่วมกับเกษตรกรและให้การสนับสนุนตามที่จำเป็น

๕. ปัญหา อุปสรรค

- ๕.๑ ขาดแคลนน้ำจืดเพื่อการเกษตร แม้อยู่ในเขตชลประทาน แต่ต้องพึ่งพาน้ำฝน
- ๕.๒ น้ำเค็มรุกเข้าพื้นที่การเกษตร ชลประทานไม่นำน้ำจืดมาผลักดัน/ไล่น้ำเค็ม
- ๕.๓ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และภัยธรรมชาติ เนื่องจากการทำการเกษตรที่เกษตรกรไม่สามารถพึ่งพากรมชลประทานได้ จึงต้องพึ่งพาน้ำฝน เมื่อน้ำฝนมีเพียงพอจะทำให้เกิดฝนตกหนักในช่วงเริ่มต้นการเพาะปลูก แต่เนื่องจากยังไม่ถึง ๑๕ วัน จึงไม่สามารถแจ้งการเพาะปลูกได้ จึงไม่ได้รับการช่วยเหลือ ในช่วงนี้ และบางครั้ง ก่อนการเก็บเกี่ยวมีฝนตกหนัก ก็จะทำให้ผลผลิตเสียหาย
- ๕.๔ ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรเกษตร

๖. วิธีการแก้ไข

- ๖.๑ กรมชลประทานต้องให้ดำเนินการแก้ไขคลองชลประทานสาย ๑ ซ้ายสายใหญ่ ๓ ทั้งระบบ
- ๖.๒ แก้ไขประตูน้ำตามแนวคันกันน้ำเค็มเบอร์ ๑ และก่อสร้างประตูน้ำตัวใน เพื่อแบ่งเขตกับกลุ่มเกษตรกรนาเกลือ เกษตรกรที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีการเติมน้ำเค็ม/เกลือ เช่น กุ้งขาวแวนาไมด์ กุ้งกุลาดำ เป็นต้น
- ๖.๓ เกษตรกรเตรียมแผนรับมือกรณีเกิดภัยธรรมชาติ เช่น แผนการจัดการน้ำ แผนการปรับเปลี่ยนช่วงเวลาเพาะปลูกที่เหมาะสม กรมชลประทานควรเอาใจใส่ในการทำงานให้มากขึ้นกว่านี้ เป็นต้น
- ๖.๔ เกษตรกรควรมีการเรียนรู้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรสมัยใหม่ เพื่อทดแทนแรงงานคน

๗. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- ๗.๑ เกษตรกรมี สุขภาพแข็งแรงจาก การไม่ใช้สารเคมี และผู้บริโภคได้รับสินค้าที่มีคุณภาพและปลอดภัย
- ๗.๒ ลดต้นทุนการผลิตข้าวได้ เพิ่มผลผลิตการผลิตข้าวคุณภาพ
- ๗.๔ ศพก.เป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นศูนย์กลาง ในการถ่ายทอดความรู้แก่ ชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม
- ๗.๕ เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม เกิดการบริหารจัดการในรูปแบบกองทุน ทำให้กลุ่มเกษตรกรเข้มแข็งขึ้น
- ๗.๖ เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์เรียนรู้และศูนย์เครือข่าย
- ๗.๗ เกิดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเกษตรกร

๗.๘ มีสินค้าหลักของ ศพก. ที่ได้คุณภาพและผ่านการรับรอง GAP

๗.๙ มีองค์ความรู้และมีนวัตกรรมในด้านการผลิตสินค้าเกษตร ที่สามารถถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรในชุมชน

๗.๑๐ เกษตรกรที่มาเรียนรู้ที่ศพก. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ส่งผลให้มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้

๗.๑๑ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเกษตรกรดี ไม่มีมลพิษจากการเผาซากเศษพืช เศษวัชพืช และสิ่งของเหลือใช้ทางการเกษตร

๘. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่น ๆ

๑. ศูนย์เครือข่าย ศพก. ทุกศูนย์ที่เข้ามาศึกษาดูงาน/อบรม

๒. กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธา

๓. ศูนย์ ศพก. อำเภออื่นๆ ของจังหวัดเพชรบุรีได้เข้ามาประชุมสัญจร/ศึกษาดูงาน

ภาคผนวก

คณะถอดบทเรียน

๑. เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๒ จังหวัดราชบุรี
๒. เจ้าหน้าที่กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี
๓. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. ทุกอำเภอ

ภาพการลงพื้นที่เพื่อถอดบทเรียน

วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

